

ẢNH HƯỞNG CỦA BẠO LỰC GIA ĐÌNH ĐỐI VỚI SỰ HÌNH THÀNH, PHÁT TRIỂN NHÂN CÁCH CỦA TRẺ EM

Trần Thị Sáu

Trường Đại học Quảng Bình

Tóm tắt. Gia đình là môi trường đầu tiên hình thành, phát triển nhân cách của trẻ em, đó cũng là nơi các em trải qua những cảm xúc yêu thương, giận hờn, buồn khổ. Trong các giai đoạn phát triển của trẻ, gia đình luôn đóng vai trò quan trọng, là nơi gieo những hạt giống đầu tiên của tâm hồn. Gia đình hoà thuận, hạnh phúc sẽ là nền tảng giáo dục nên những đứa trẻ phát triển toàn diện; ngược lại, gia đình có bạo lực sẽ có nhiều tác động tiêu cực đến quá trình hình thành, phát triển nhân cách của các em. Trên cơ sở lí luận và thực tiễn, bài viết trình bày kết quả nghiên cứu ảnh hưởng của bạo lực gia đình đến nhân cách của trẻ em, từ đó giúp cộng đồng nhìn nhận sâu sắc hơn hậu quả do bạo lực gia đình gây ra để có biện pháp tích cực và hữu hiệu ngăn chặn tình trạng bạo lực trong đời sống gia đình.

Từ khóa: bạo lực gia đình, trẻ em bị bạo lực gia đình, nhân cách của trẻ em, ảnh hưởng bạo lực gia đình

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Gia đình là nền tảng của xã hội. Trong mỗi gia đình, các thành viên sống bình đẳng, yêu thương, đùm bọc lẫn nhau và không có bạo lực là cội nguồn của xã hội phát triển bền vững. Tuy nhiên, trên thực tế, tình trạng bạo lực gia đình đang diễn ra phổ biến ở nhiều nơi, số vụ bạo lực gia đình gây hậu quả nghiêm trọng, nhất là đối với phụ nữ và trẻ em có chiều hướng tăng cao. Bạo lực gia đình tác động mạnh mẽ đến sự phát triển thể chất cũng như tinh thần của nạn nhân và để lại hậu quả nặng nề suốt cuộc đời của họ, trong đó bạo lực gia đình ảnh hưởng sâu sắc đến sự hình thành và phát triển nhân cách của trẻ em. Việc nghiên cứu ảnh hưởng của bạo lực gia đình đối với quá trình hình thành, phát triển nhân cách trẻ em cần được quan tâm, chú trọng nhằm nâng cao nhận thức của xã hội về hậu quả của bạo lực gia đình, từ đó có biện pháp thiết thực để hạn chế những tác động tiêu cực của bạo lực đến trẻ em đồng thời ngăn chặn, phòng ngừa tình trạng bạo lực trong gia đình.

2. NỘI DUNG

Bạo lực gia đình là hành vi cố ý của thành viên gia đình gây tổn hại hoặc có khả năng gây tổn hại về thể chất, tinh thần, kinh tế đối với thành viên khác trong gia đình. Bạo lực gia đình là một vấn đề không còn mới nhưng hiện nay đang là mối quan tâm lớn của cộng đồng quốc tế. Vì bạo lực mà chủ yếu là bạo lực giới trong gia đình đã và đang là hiện tượng mang tính toàn cầu. Nó ảnh hưởng trực tiếp đến 1/3 số phụ nữ trên thế giới, cứ 3 người phụ nữ thì có một người đã từng bị đánh, cưỡng bức về tình dục hay các hình thức lạm dụng khác trong cuộc đời [1, tr.8]. Tại Việt Nam, tình trạng bạo lực gia đình, nhất là bạo lực đối với phụ nữ và trẻ em ngày càng trở nên nghiêm trọng. Tình trạng xúc phạm, hạ thấp danh dự, nhân phẩm và thậm chí tước đoạt tính mạng của con người đang ở mức báo động. Theo báo cáo của Bộ Công an, trên cả nước cứ khoảng 2-3

ngày lại có một người bị giết có liên quan đến bạo lực gia đình. Thống kê của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch cho thấy từ năm 2009 đến năm 2012 cả nước có 178.847 vụ bạo lực gia đình. Trong đó, bạo lực gia đình với phụ nữ là 106.520 vụ, bạo lực gia đình với trẻ em là 23.346 vụ, bạo lực gia đình với người cao tuổi là 16.148 vụ [4]. Nghiên cứu quốc gia về bạo lực gia đình đối với phụ nữ ở Việt Nam chỉ ra rằng có 60% trong tổng số phụ nữ thừa nhận đã từng bị thương tích do hành vi bạo lực gây ra nhiều hơn một lần và 17% bị thương tích nhiều lần [7, tr.13]. Tại Quảng Bình, theo Báo cáo tổng hợp thông tin về gia đình và phòng chống bạo lực gia đình năm 2012 thì tổng số vụ bạo lực gia đình là 449 vụ, năm 2013 là 576 vụ và năm 2014 là 299 vụ. Các trường hợp bạo lực gia đình chủ yếu do nam giới gây ra, trong đó phần lớn nạn nhân là nữ ở độ tuổi từ 16-59 (năm 2014 chiếm 60,4%) và trẻ em dưới 16 tuổi (năm 2014 chiếm 35,1%) [9]. Trong năm 2014 chúng tôi cũng đã tiến hành điều tra tình trạng bạo lực gia đình của người chồng đối với vợ và của người bố đối với con trên địa bàn Quảng Bình nhằm thu thập thông tin chi tiết về tỷ lệ bị bạo lực, tần suất, nguyên nhân, những yếu tố nguy cơ và hậu quả của bạo lực gia đình đối với phụ nữ và trẻ em. Kết quả nghiên cứu một lần nữa khẳng định bạo lực gia đình không chỉ ảnh hưởng về thể chất và tinh thần của người bị bạo hành mà còn ảnh hưởng tới quá trình hình thành, phát triển nhân cách của trẻ em sống trong gia đình.

Nhân cách là tổ hợp thái độ, thuộc tính riêng trong quá trình hoạt động của con người với tự nhiên, xã hội và bản thân, là toàn bộ những năng lực và phẩm chất xã hội - sinh lý - tâm lý của cá nhân tạo thành một chỉnh thể đóng vai trò chủ thể tự ý thức, tự đánh giá, tự khẳng định, tự điều chỉnh mọi hoạt động của mình. Cấu trúc của nhân cách bao gồm toàn bộ những quan điểm, lý luận, lý tưởng, niềm tin, định hướng giá trị... của cá nhân. Cái bên trong của nhân cách là năng lực, phẩm chất xã hội của cá nhân như thể chất, năng lực trí tuệ, trình độ chuyên môn, phẩm chất chính trị, pháp luật, đạo đức, thẩm mỹ... và cái sâu kín, nhạy cảm nhất của nhân cách là tâm hồn con người. Tâm hồn con người là tầng sâu của nhân cách, là thế giới nội tâm có thể thúc đẩy hay kiềm chế hành vi của con người. Nhân cách được hình thành và phát triển qua một quá trình lâu dài. Tuy nhiên, giai đoạn trẻ em được coi là giai đoạn quan trọng và có tính quyết định. Trong quá trình hình thành, phát triển nhân cách, bạo lực gia đình có tác hại rất xấu tới nhận thức, tâm lý, quá trình phát triển thể lực, trí lực của trẻ em. Sự tác động này được thể hiện trong hai trường hợp. Thứ nhất, tác động của bạo lực giữa các thành viên trong gia đình mà chủ yếu của người bố đối với mẹ đến việc hình thành, phát triển nhân cách trẻ em. Thứ hai là tác động của hành vi bạo lực gia đình đối với trẻ em đến quá trình hình thành, phát triển nhân cách của các em.

Trong trường hợp thứ nhất, khi những đứa trẻ lớn lên trong một gia đình không có tình yêu thương, hạnh phúc sẽ khó có điều kiện phát triển tốt về thể chất lẫn tinh thần. Với nỗi sợ hãi vì chứng kiến hành vi bạo lực của những thành viên trong gia đình mà chủ yếu là của bố đối với mẹ, nhiều em trở nên lầm lì, cảm thấy cô độc, xa lánh với mọi người. Những đứa trẻ khác thì khiếp sợ, lo lắng và hoảng loạn. Nhiều trường hợp tuổi thơ của các em trôi qua trong nước mắt và khủng hoảng vì không thể hiểu được tại sao những người thân yêu của mình lại dùng bạo lực để đối xử với nhau. Nhiều em bị suy sụp niềm tin vào những người làm cha, làm mẹ và không có điểm tựa

về tinh thần, về chuẩn giá trị trong cuộc sống, vì vậy đã lựa chọn cuộc sống không có mục đích, không có lý tưởng, chỉ mong thoát khỏi cảnh buồn tủi của gia đình. Có những gia đình dùng con cái để giải quyết mâu thuẫn của người lớn, lôi con vào những cuộc tranh cãi của người lớn. Nhiều phụ nữ vì quá buồn chán, bức xúc chồng mà bỏ bê việc chăm sóc con hoặc quay sang giận dữ, quát nạt con. Điều đó làm cho các em cảm thấy bị bỏ rơi, bị mặc cảm với bạn bè, ảnh hưởng xấu đến học tập, kỹ năng sống và khả năng hòa nhập xã hội. Nếu các em không được quan tâm đúng mức, không có môi trường giáo dục gia đình tốt thì nguy cơ bị rối nhiễu cảm xúc, rối nhiễu hành vi và trở thành những đứa trẻ hư. Kết quả điều tra của chúng tôi cho thấy có 23,3% số phụ nữ được hỏi cho biết: con cái họ bị khủng hoảng tinh thần, trong đó trường hợp bị ảnh hưởng đến sự phát triển về tâm sinh lý chiếm 25,4%; hậu quả bỏ học đi lang thang chiếm 5,8%; học tập giảm sút chiếm 15,8%; các em lâm vào tình trạng sợ sệt, tự kỷ chiếm 9,6%. Đáng lo ngại là nhiều em do buồn chán vì bố bạo lực với mẹ nên đã vi phạm pháp luật, lao vào uống rượu, sử dụng ma túy, chơi game và có những biểu hiện hung dữ, bạo lực với bạn bè, người khác (chiếm 6,1%). Kết quả này cũng phù hợp với khảo sát nghiên cứu của Trung tâm Thanh thiếu niên Miền Nam, khi trẻ vị thành niên chứng kiến bố mẹ chúng có hành vi bạo lực, 85,4% trong số đó có biểu hiện chán nản, lo lắng. Có 20% trẻ cảm thấy sợ hãi và 12,7% mất đi sự tôn trọng đối với bố mẹ. Thậm chí 5,5% còn lại muốn bỏ nhà ra đi [13]. Chúng tôi cũng đã nhận được lá thư đầm nước mắt của một em gái đầy chán nản, thất vọng trong suốt thời gian dài chứng kiến bố đánh đập, đối xử tệ bạc với mẹ em. Trong tâm trạng không thể trả lời được câu hỏi tại sao bố, người đã sinh ra mình, có thể đối xử tàn tệ với mẹ và bắt lực vì thương mẹ nhưng không làm gì được, nhiều lần em đã muốn tìm đến cái chết để khỏi phải nhìn thấy cảnh đau lòng đó.

Chúng tôi nhận thấy rằng việc chứng kiến cảnh bạo lực trong gia đình cũng chính là một hình thức bạo lực đối với trẻ em. Điều này không chỉ gây tổn thương về tâm lý, khiến các em cảm thấy lo lắng, chán nản và ảnh hưởng trực tiếp tới cuộc sống của các em. Khi trẻ em nhìn thấy một hành động bạo lực, hành vi này sẽ tác động sâu xa đến đời sống tâm lý của các em, ảnh hưởng sâu sắc đến suy nghĩ hành động, nhân cách, các em có xu hướng đối xử bạo lực đối với người khác. Đây là hậu quả vô cùng nguy hiểm đối với cả gia đình và xã hội. Nhiều trường hợp khi chứng kiến hành vi bạo lực của bố đối với mẹ nhiều em gái cho rằng vì mẹ là phụ nữ, chân yếu tay mềm nên bị bố ức hiếp, bắt nạt, từ đó các em trở nên bướng bỉnh, bất cần và có xu hướng ứng xử như con trai. Trong suy nghĩ của các em, các em muốn mình là con trai để bảo vệ mẹ và để sau này không ai có thể bắt nạt được mình. Trẻ em chịu ảnh hưởng trực tiếp từ gia đình về việc chúng nhìn nhận thế nào về vai trò của giới trong gia đình, hành vi bạo lực của cha và sự chịu đựng của mẹ. Thực tế cho thấy thông qua việc chứng kiến cảnh bạo lực trong chính gia đình của mình, trẻ em có thể nhận thức rằng việc một người lạm dụng hoặc sử dụng bạo lực đối với người khác là chuyện bình thường. Đồng thời trẻ em sống trong gia đình có bạo lực thì khả năng lạm dụng rượu và các chất kích thích; nguy cơ trở thành tội phạm cũng như nguy cơ trở thành nạn nhân cao hơn các trẻ em sống trong gia đình bình thường. Hiện nay số lượng trẻ em vi phạm pháp luật ngày càng gia tăng, nguyên nhân quan trọng là do các em sống trong gia đình không hạnh phúc, cha mẹ thường xuyên

đánh đập, mâu thuẫn. Bầu không khí bất hòa, căng thẳng hoặc bạo lực trong gia đình làm cho các em bị dồn nén, bất mãn và bết tắc. Lúc này sự giáo dục, dạy dỗ của nhà trường khó phát huy được tác dụng. Nhiều trường hợp bố mẹ ly hôn, không những các em thiếu sự chăm sóc, dạy dỗ của bố mẹ mà bố mẹ thường trút mọi sự tức giận một cách vô lý lên đầu con trẻ làm cho các em bị hụt hẫng, cô đơn và thường tìm quên chuyện buồn bằng cách “sống bụi”, gia nhập băng nhóm và bắt đầu sa vào những con đường phạm pháp. Nếu bố hoặc mẹ hoặc cả hai có lỗi sống buông thả, gian dối, phạm tội thì bước chân của những đứa trẻ cũng dễ bị lạc lối. Sống trong những gia đình bị khiếm khuyết như vậy các em không bị quản lý về thời gian, tiền bạc, cha mẹ cũng không gần gũi, trò chuyện, chia sẻ những buồn vui, lo lắng, khó khăn của con nên các em cảm thấy mình trở nên thừa, khủng hoảng và đi tìm một chỗ dựa từ bên ngoài. Và hơn lúc nào hết nguy cơ các em bị lôi kéo vào những chuyện xấu là khó tránh khỏi.

Theo thống kê của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, trong vòng ba năm trở lại đây, mỗi năm Việt Nam có gần 4.000 trẻ em bị bạo hành. Tuy nhiên, đây chỉ là số vụ có trình báo, còn thực tế là bao nhiêu thì chưa có thống kê đầy đủ [10]. Kết quả khảo sát gần đây khẳng định có đến 74% trẻ em từ 2 đến 14 tuổi ít nhất đã 1 lần bị bạo lực gia đình [11]. Ở Quảng Bình kết quả điều tra của chúng tôi về tình trạng bạo lực của bố đối với con cho thấy có 79,4% các em được hỏi đã khẳng định mình đã từng là nạn nhân của bạo lực từ bố. Hành vi bạo lực đối với con phổ biến nhất là nhiếc mắng, chửi bới, lăng mạ, sỉ nhục làm cho sợ hãi hoặc dọa nạt (73,5%), tiếp đến là dùng tay chân đánh đập (61,7%), dùng đồ vật để tấn công (47%), bỏ đói (17,6%), đuổi ra khỏi nhà (14,7%), bắt làm việc để kiếm tiền (20,5%), cấm các em tham gia các hoạt động đoàn thể xã hội (8,8%). Như vậy, kết quả cho thấy có nhiều hình thức bạo lực mà người bố đã thực hiện đối với con, trong đó bạo lực tinh thần là cao nhất, tiếp đến là bạo lực thể chất và bạo lực kinh tế. Hình thức bạo lực tình dục không được các em đề cập trong các trường hợp được hỏi. Về tần suất xảy ra bạo lực gia đình của bố đối với con, có 55,9% ý kiến cho rằng “nhiều không thể thống kê được”; 20,5% cho rằng “từ 2 đến 5 lần/tuần”; 8,8% ý kiến cho rằng “từ 1 đến 2 lần/tuần”. Điều này cho thấy các hành vi bạo lực của bố diễn ra thường xuyên và mang tính chất kiểm soát quyền lực đối với con. Nghiên cứu cho thấy hậu quả của hành vi bạo lực rất nghiêm trọng, về thể chất thể hiện bị bầm tím, xây xước trên cơ thể chiếm 20,5% trường hợp; có 11,7% trường hợp được hỏi trả lời hành vi bạo lực của bố đã gây thương tích cho các em (gãy tay, chảy máu đầu...); nhiều em bị suy nhược, gầy ốm vì bị những đau đớn về thể xác và tâm hồn. Ảnh hưởng nặng nề nhất đối với các em là khủng hoảng tinh thần (79,4%); học tập giảm sút (73,5%). Điều đáng lo ngại là có 67,6% em cảm thấy mình trở nên hung dữ và thích gây bạo lực với người khác. Phải sống trong tình trạng bị bố chửi mắng, quát tháo, đánh đập nhiều em muốn bỏ nhà ra đi (41,1%); nhiều em nghiện bia rượu (8,8%); nghiện trò chơi điện tử (23,5%) và nhiều trường hợp buồn chán theo bạn bè xấu các em đã có hành vi vi phạm pháp luật (5,9%), thậm chí có em muốn tự tử để giải thoát cho mình và cho bố vì nghĩ rằng do mình mà bố trở nên như vậy. Kết quả điều tra của chúng tôi cũng phù hợp với số liệu khảo sát điều tra xã hội học gần đây, theo đó bạo lực gia đình ảnh hưởng đến sự phát triển nhân cách của trẻ chiếm 91%; gây tổn hại về sức khỏe, thể chất chiếm 87,5%; gây tổn thương

về tâm lý, tinh thần chiếm 89,4%. Với tuổi thơ, hậu quả của bạo lực là hết sức nguy hại vì nó làm cho các em mất niềm tin vào các thành viên gia đình, từ đó chán học, sa ngã vào các tệ nạn xã hội hoặc có hành vi phạm pháp [12].

Quá trình hình thành, phát triển nhân cách trong điều kiện bị bạo lực gia đình, đứa trẻ luôn có tâm trạng khiếp sợ và vô cùng đau khổ vì các em không thể lí giải được tại sao người lớn có thể chửi mắng, xúc phạm và đánh đập con cái của mình. Nhiều đứa trẻ đã nói rằng “chúng chưa từng có cảm giác sợ hãi điều gì hơn là khi chúng phải chứng kiến những hành vi bạo lực của cha” [6, tr.37]. Sự sợ hãi, khủng hoảng tinh thần khiến đứa trẻ luôn thu mình lại, sống cô độc, không muốn giao tiếp với ai, các em cảm thấy xấu hổ, tự ti, trầm cảm và cam chịu. Việc bị bạo lực hoặc chứng kiến hành vi bạo lực của bố đối với mẹ hoặc phải chịu cả hai hình thức bạo lực (trực tiếp và gián tiếp) đã làm đứa trẻ tổn thương nghiêm trọng trong tâm hồn. Phần lớn các em đều bị ám ảnh bởi hành vi bạo lực, đặc biệt những em nhỏ nhiều đêm khóc thét lên vì sợ hãi những trận đòn roi của bố mình. Thường xuyên bị xúc phạm, trừng phạt, đặc biệt là khi mắc lỗi khiến các em trở nên bất an, rối loạn, lì lợm và hay nói dối. Đối với nhiều em vết thương tâm hồn không dễ gì lành được trong suốt cuộc đời. Trong quá trình hình thành và phát triển nhân cách, khi tâm hồn đứa trẻ còn non nớt, nhạy cảm và dễ bị tổn thương hành vi bạo lực khiến các em trở nên lầm lì, ít nói. Những năm tháng trải qua các cuộc bạo hành đã làm cho trái tim các em càng nhạy cảm, suy nghĩ trở nên già dặn. Những đứa trẻ bị bạo lực luôn sống trong nỗi sợ hãi và đau đớn liên tục. Những vết thương trên thân xác có thể được chữa lành, nhưng những vết thương tâm hồn sẽ kéo dài suốt cuộc đời các em. Nếu không có sự giúp đỡ thì những vết thương tinh thần sẽ mãi theo các em đến suốt cuộc đời và sẽ mãi là ác mộng đối với các em. Nhiều em mất đi niềm tin, hy vọng vào cuộc sống, vì vậy bỏ bê việc học hành, buông xuôi mọi thứ. Nhiều em vì chán nản gia đình đã từ bỏ bao nhiêu ước mơ, hoài bão. Trong nhiều trường hợp các em bế tắc, mong muốn tìm cho mình lối thoát bằng việc tìm đến cái chết, sống lang thang hoặc tham gia băng nhóm, sa vào các tệ nạn xã hội hoặc vi phạm pháp luật.

Những gia đình có bạo lực thường để lại di chứng nặng nề cho con cái của họ. Trẻ em gái thường tỏ ra rất mặc cảm trước mọi người, không thích giao tiếp, hoặc không dám kết thân với người khác, thiếu tự tin trong cuộc sống và luôn có tư tưởng bỏ học. Nếu tình trạng bạo lực gia đình kéo dài, các em sẽ dần rơi vào trạng thái lãnh cảm. Nếu nạn nhân là trẻ em trai thì em có thể trở nên ương bướng, khó bảo, dễ gây gổ với người khác, học hành kém và rất nhiều em đã trở nên hư hỏng. Những trẻ gái nếu phải sống trong một môi trường bạo lực, khi trưởng thành sẽ khó đặt niềm tin vào những người đàn ông khác và họ thường gặp rắc rối trong hôn nhân. Họ có niềm hoài nghi quá mức đối với người khác vì những lý do bắt nguồn từ việc chứng kiến các hành vi bạo lực giữa cha mẹ hoặc đã xảy ra cho chính bản thân. Ngoài ra, do những ảnh hưởng của sự bạo hành, cha mẹ đã dần dần đẩy con cái vào các trường hợp chống đối, chúng dễ có những hành vi bất kính và bất hiếu.

Đặc biệt, sống trong điều kiện thiếu sự chăm sóc yêu thương của gia đình, hằng ngày phải chịu đựng những nỗi đau về thể xác và tinh thần, khả năng tư duy của đứa trẻ bị ảnh hưởng sâu sắc. Trẻ gặp khó khăn trong quá trình chú ý, ghi nhớ, tư duy hay tưởng tượng.

Như vậy, qua nghiên cứu những trường hợp các em thường xuyên phải chứng kiến bạo lực gia đình hoặc thường xuyên bị bạo lực gia đình cho thấy sau một thời gian bị bạo lực, quá trình phát triển nhân cách của các em phân hóa thành hai hướng. Một là các em trở thành những người khép kín, hay sợ hãi, trầm cảm, xa lánh mọi người. Hai là, các em trở nên chai lì và bất cần. Các em trở nên cáu kỉnh và dễ gây sự. Qua tiếp xúc với một số em gái bị bạo lực chúng tôi thấy rằng nhiều em có xu hướng muốn sống và ứng xử như con trai vì các em cho rằng làm con trai thì chẳng phải sợ ai. Còn nhiều em trai tin rằng sức mạnh thuộc về đàn ông. Điều đó chứng tỏ bạo lực gia đình càng củng cố niềm tin về bất bình đẳng giới. Với nhiều em khác những hình ảnh bạo lực mỗi ngày hằn sâu thêm trong tâm hồn khiến tâm hồn non trẻ của các em bị phát triển lệch lạc, nhiều em có xu hướng giải quyết xung đột với bạn bè bằng bạo lực, từ bạo lực gia đình đến bạo lực học đường là một biểu hiện rõ nét. Khi bị đánh đòn các em sẽ học cách đánh đòn và điều này tạo thành một vòng tròn “Bạo lực sinh ra bạo lực”. Cả hai xu hướng trên nếu không được kịp thời giúp đỡ các em có nguy cơ bị rối nhiễu cảm xúc, rối nhiễu hành vi dẫn đến đánh nhau, có những hành động nổi loạn và lệch chuẩn.

3. KẾT LUẬN

Gia đình là tế bào của xã hội, là nơi nuôi dưỡng tâm hồn và hình thành, phát triển nhân cách con người. Gia đình đối với mỗi người là thiêng liêng và không gì có thể thay thế được. Để xây dựng gia đình hạnh phúc, tạo nền tảng chăm sóc, giáo dục tốt con cái các thành viên trong gia đình cần đối xử với nhau bằng sự tôn trọng và yêu thương. Vì các thế hệ tương lai của đất nước, cộng đồng và xã hội cần cùng chung tay chống lại bạo lực trong gia đình. Đối với Nhà nước cần bổ sung quy định nghiêm cấm bắt trẻ em phải chứng kiến bạo lực giữa các thành viên trong gia đình và xác định đây cũng được coi là hành vi bạo lực đối với trẻ em. Xây dựng cơ chế xử phạt chặt chẽ, khả thi đối với hành vi bạo lực gia đình. Đối với cộng đồng xã hội cần lên án mạnh mẽ hành vi bạo lực gia đình, nhất là bạo lực đối với trẻ em. Tăng cường tuyên truyền, giáo dục thay đổi quan điểm, tư duy, hành vi phân biệt giới và giáo dục kỹ năng phòng chống bạo lực cho các thành viên. Phát triển mạnh mẽ nền kinh tế thị trường hiện đại, nâng cao chất lượng giáo dục, tạo nền tảng phát triển tư tưởng, lối sống của dân cư theo hướng văn minh, văn hóa, trên cơ sở đó xây dựng gia đình hạnh phúc, bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Tư pháp - Cơ quan phòng chống tội phạm ma túy và tội phạm của Liên hợp quốc (2012), *Tài liệu hướng dẫn trợ giúp pháp lý liên quan đến bạo lực gia đình*.
- [2] Bộ Tư pháp - Cơ quan phòng chống tội phạm ma túy và tội phạm của Liên hợp quốc (2011), *Công tác phòng chống bạo lực gia đình*, tài liệu dành cho học viên ngành hành pháp và tư pháp Việt Nam.

- [3] Bộ Tư pháp - Cơ quan phòng chống tội phạm ma túy và tội phạm của Liên hợp quốc (2012), *Tài liệu tập huấn phòng chống bạo lực gia đình*.
- [4] Bộ Văn hóa – Thể thao và Du lịch, Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam (2013), *Thông cáo báo chí năm gia đình Việt Nam 2013*.
- [5] Nguyễn Hữu Minh, Lê Ngọc Lan, Nguyễn Thị Mai Hoa, Trần Thị Cẩm Nhung (2006), *Bạo lực của chồng đối với vợ ở Việt Nam trong những năm gần đây (tổng quan phân tích)*, Tạp chí Khoa học về phụ nữ, số 3.
- [6] Nguyễn Thị Thắm, *Giáo dục kỹ năng sống cho trẻ em bị ảnh hưởng của bạo lực gia đình*, Luận án Tiến sĩ Giáo dục học, Đại học Sư phạm Hà Nội.
- [7] Tổng cục Thống kê (2010), *Báo cáo quốc gia về bạo lực gia đình đối với phụ nữ ở Việt Nam*.
- [8] Trần Thị Sáu (2012), *Giáo dục pháp luật cho học sinh trong trường THPT*, Luận án tiến sĩ Luật học, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh.
- [9] Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch Quảng Bình (2012, 2013, 2014), *Báo cáo tình hình hoạt động công tác gia đình năm 2012, 2013, 2014*.

THE INFLUENCES OF FAMILY VIOLENCE ON CHILDREN'S FORMATION AND DEVELOPMENT OF PERSONALITY

***Abstract.** Family is the first environment that forms and develops children's characteristics and undergoes the feelings of love, anger and sorrows. During the stages of children's development, family always plays a very important role which establishes the first bases of children's spirits. A happy and harmonious family will be a perfect environment for children's growth. By contrast, a violent family will have many negative effects on children's formation and development of personality. Upon theory and reality, the article studies the influences of family violence of children's growth. Hence, it will help community have a right look on family violence in order to give positive methods and prevent violent condition in family's life.*

***Key words:** family violence, domestic violence on children, development of personality, influences of family violence*